

MAREK BOŠKO

VTÁČKAR



PRE VŠETKÝCH MILOVNÍKOV DOBRODRUŽNÝCH ROMÁNOV,
INDIANA JONESA ČI SKVELEJ EDÍCIE STOPY

TATRAN

MAREK BOŠKO

VTÁČKAR

TATRAN

Vyšlo vo Vydavateľstve TATRAN, Bratislava 2016 ako 5071. publikácia
a 126. zväzok edície Slovenská tvorba.

Prvé vydanie

Prebal a väzbu navrhol Peter Zentko.
Zodpovedná redaktorka Lucia Žárýová
Jazyková redaktorka Eva Melichárková
Korektorka Eva Mládeková

Technický redaktor Jaroslav Zdražil
Sadzba RS servis, Bratislava

Vytlačila Těšínská tiskárna, a. s., Český Těšín.

www.slovtatran.sk

:: knihy pre **hodnotnejší** život

Copyright © Marek Boško 2016
Slovak edition © Vydavateľstvo TATRAN 2016

ISBN 978-80-222-0764-5

1/

Mato Grosso, Brazília

utorok, 9. augusta 2005

Natrafiť v amazonskom pralese na Američana nie je nič nezvyčajné. Nie že by sa to v brazílskej divočine turistami zo Spojených štátov priam hemžilo, ale zvesť o tom, že brehy rieky Xingu čo nevidieť spojí tretia najväčšia hydroelektrárň na svete, razom urobila z horného toku skoro dvetisícikilometrového prítoku Amazonky destináciu number one pre všetkých dobrodruhov a vášnivých milovníkov divokej prírody, ktorí nemajú hlboko do vrecka. Z rovnakého dôvodu, ako keď sa kubánsky diktátor pred rokmi tak náhle ocitol na prahu smrti. Aj vtedy sa húfy nadšených cestovateľov valili na ostrov slobody, a to len preto, aby mohli neskôr tvrdiť, že boli na Kube ešte za Fidela Castra.

Rieka Xingu možno nemá vo svete taký cveng ako meno legendárneho revolucionára, ale keďže je nad tropické slnko jasnejšie, že vodné dielo Cararao navždy zmení nielen bezprostredné okolie veľtoku, naskytla sa presvedčeným environmentalistom jedinečná príležitosť vidieť na vlastné oči tie živočíšne a rastlinné druhy, ktoré priehrada odsúdi na zápis do Červenej knihy. Na tom nič nezmení ani skutočnosť, že obrázok ženy z kmeňa Kayapo, ako vyťahuje nôž za prezidenta spoločnosti *Eletronorte*, obletel celý internetový svet.

Američana človek spozná na prvý pohľad. Má prvotriedny značkový výstroj, presne taký, ako odporúčajú vo všetkých dokumentárnych filmoch o prežití v divočine. Vlhkej klíme čelí odevom z najkvalitnejšej nepremokavej tkaniny, ale jeho najcharakteristickejším poznávacím znakom je nezameniteľný zápach repelentu, ktorý ho pred všadeprítomným hmyzom ochráni asi tak

ako svätená voda pred rozzúrenými psami. Domáci si ich zväčša premeriavajú s pobavením, a to najmä vtedy, keď sa akousi univerzálnou rečou posunkov či grotesknou zmesou portugalčiny a angličtiny pokúšajú najat' si spomedzi nich sprievodcu do džungle. Chudobní ľudia s príjmom nižším ako dvadsať dolárov na týždeň sa často dajú lákať vidinou ľahkého zárobku a povodia vďačného skauta po najbližšom okolí. Niekedy sa však cestovateľ nedá iba tak obalamutiť a vysloví požiadavku, alebo ukáže prstom na také miesto na mape, že sa domáci tvária, akoby vôbec nepočuli alebo nerozumeli. Potom nasleduje ich odmietavý postoj sprevádzaný zhovievavým úsmevom a typickými gestami. Len najvytrvalejší a najneodbytnjší držitelia amerického pasu sa dočkajú prejavov až démonickej zloby, ktorú oslovený okolo seba šíri v stave pripomínajúcom tranz.

Matt Mosley beží cez prales. V miestach, kde sa nepredstaviteľne hustou zelenou hradbou z korún stáročných stromov, nahusto pretkaných kilometrami lián, prederie k zemi len zlomok slnečného svitu, je vegetácie ako šafranu. Ale bežať v spleti koreňov, spadnutých polámaných konárov a mokrých tlejúcich listov nie je jednoduché. Keď sa k tomu navyše pridá vysoká teplota a skoro deväťdesiatpercentná vlhkosť, je to fyzicky náročné aj pre športovca, ako je Matt.

Jeho šialený útek ešte pred malou chvíľou z konárov udivene pozorovali štyri malpy kapucínske ako prominentní diváci v prvom rade na premiére. Keď však vzduchom presvišťal prvý z dvoch šípov sprevádzaný charakteristickým zvukom *cerbatany* – indiánskej fúkačky, všetky opice so žltou hlavou a krkom hneď zmizli v korunách, akoby hádam mali vlastné nepríjemné skúsenosti s otrávenými hrotmi. Ku brehu rieky mu chýba sto metrov. Nad pravou lopatkou a v ramene má zabodnuté dva tenké trne podobné ostňom dikobraza. Jeden z nich trčí priamo z havranieho oka z loga *Baltimore ravens* na červenom úplne prepotenom tričku, ktoré má bežec na sebe. Strach, ktorý pociťoval doteraz, prerastá do paniky. Matt zrýchľuje. Čím rýchlejšie beží, tým sa jeho tep zvyšuje, srdce bije o to silnejšie. V tejto chvíli pumpuje do krvného riečiska deväť litrov krvi za minútu, ktorá rýchlosťou sto dvadsiatich centimetrov

za sekundu nesie so sebou okrem adrenalínu aj jeden z najsilnejších rastlinných jedov. Kurare. Keď sa extrakt z kôry a koreňov kulčiby jedovatej dostane do každej nervosvalovej platničky, k čomu dôjde v najbližších desiatich sekundách, okamžite zastaví prenos signálu z mozgu a zasiahnutý už nebude schopný ovládať ani jeden zo svojich priečne pruhovaných svalov. To by samo osebe nebolo to najhoršie, najmä nie vtedy, keby sa to Matthewovi prihodilo v jeho rodnom Baltimore. Alkaloid totiž po určitom čase celkom z organizmu vyprchá a, napočudovanie, za istých okolností nezanechá nijaké škody. Žiaľ, ten jediný predpoklad, ktorý umožňuje prežiť zásah otráveným šípom, je prístroj na umelú pľúcnu ventiláciu. Tubokurarín je totiž zákerný hlavne svojou schopnosťou ochromiť aj dýchacie svalstvo. Preto Matt, už úplne paralyzovaný, začne behom štyroch minút ťažko dýchať a v priebehu nasledujúcich sto osemdesiatich trýznivých sekúnd sa pri plnom vedomí udusí. Jeho srdce bude ešte niekoľko minút pumpovať do tepien neokysličenú krv ako usilovný kurič, ktorý neúnavne hádže uhlie do stále rozpáleného kotla už takmer potopeného amazonského parníka. Matt Mosley vie, že beží o život, ale keby bol venoval štúdiu biológie na univerzite len toľký zlomok času ako ľahkej atletike, vedel by, že tento boj je vopred prehratý a že jeho čln, ktorý sa medzičasom priblížil na vzdialenosť dvadsiatich krokov, znamená pre neho asi takú záchranu ako jeho verný, štyrmi dolármi na deň platený sprievodca Fernao. *Kam sa vlastne podel?* pomyslel si, keď z posledných síl dobehol k člnu, odtlačil ho na vodu a vhodil doň predmet striebornej farby, ktorý pevne držal v ruke počas celého úteku ako štafetový kolík. Svojho spoločníka nevidel odvtedy, ako sa obaja dali do bezhlavého úteku džungľou.

To už však toxín s účinkom prospešným aj pre modernú anesteziológiu nekompromisne zablokoval prenos informácií na všetkých nervovosvalových spojeniach, načo sa Mattova motorika oslobodila z područia mozgovej kôry a on sám sa zvalil na bahný breh ako handrová bábika voodoo, až príliš zúfalo si uvedomujúc, že jeho čln pláva po prúde bez neho.

Takto nejako sa asi cíti Stephen Hawking, pomyslel si ochrnutý muž, pripomínajúci zúboženú kosatku alebo delfína. Zavše vídal na

reportáže CNN o tom, ako sa tieto inteligentné morské cicavce ocitli v rovnakej situácii ako teraz on. Videl, ako ich ochranári z *Greenpeace* nepretržite pokrývajú mokkými uterákmi, a snažil sa spomenúť si aspoň na jeden prípad, kedy sa ich podarilo zachrániť. Všetci ho od tohto bláznovstva odhovárali. Najskôr jeho matka a jeho známi. Aj potom v São Felixe, keď sa snažil najať si sprievodcu, a napokon aj ten nevďačník Fernao, ktorý sa navela nechal presvedčiť peniazmi. *A čo by si chcel? pomyslel si Matt. Za štyri doláre si nehynúcu oddanosť nekúpiš.*

2/

Federálna väznica Catanduvás, štát Paraná, Brazília

sobota, 14. júna 2014

Federálna väznica Catanduvás je nápravné zariadenie s najvyšším stupňom stráženia. Rozprestiera sa na trávinatej planine východne od rovnomenného mestečka v juhozápadnej Brazílii. Väzenie má štvorcový pôdorys a večne zavretú vstupnú bránu smerujúcu k vzdialeným, snehom pokrytým vrcholom Ánd. Uprostred areálu obkoleseného päť metrov vysokým plotom z ostnatého drôtu, natiahnutého na mohutných železobetónových pilieroch tvaru písmena ypsilon, stoja dva poschodové väzenské bloky s celkovou kapacitou dvesto-osem ciel plus ďalších dvanásť na individuálne umiestnenie, čiže samotiek. Zvyšok tvoria spoločenské, administratívne a správcovské priestory – spolu ďalšie tri budovy. Hneď za vstupnou bránou je prehnané veľké, zväčša prázdne parkovisko pre takmer stovku áut prípadných návštevníkov, ktoré je spolu s poslednými troma nízkymi stavbami oddelené od časti väzenských blokov druhým radom vysokého oplotenia takisto štvorcového pôdorysu. V každom jeho rohu stojí strážna veža, spájajúca obidva ploty. Osemmetrové veže majú oranžovú farbu ako ostatne aj oba väzenské bloky vo vnútri a sú z taktických dôvodov postavené diagonálne. Architekt s chorobným

zmyslom pre geometriu štvorcov sa zrejme domnieval, že takto z nich bude lepší výhľad na väzenský dvor a súčasne na príjazdovú cestu.

Názov Catandugas pochádza z jazyka kmeňa Tupí a znamená čosi ako zhromažďovanie tvrdého dreva. S hromadením toho najtvrdšieho sa začalo hneď, ako sa brány väzenia v máji roku 2006 otvorili. Už dva mesiace nato sa tu po prvýkrát na svojom dvestoročnom turné po štátnych nápravných zariadeniach ubytoval najväčší brazílsky narkobarón a obchodník so zbraňami Luis Fernando da Costa, známy skôr ako Fernandinho Beira-Mar. Prominentný chovanec ako Beira Mar však nikdy nepobudne na jednom mieste príliš dlho, a to z opodstatnenej obavy úradov, že by mohol negatívne ovplyvňovať prevýchovu spoluväzňov. Preto sa stalo, že sa tento nenápadný a sympatický chlapík, ktorý začal svoju drogami, ženami, zbraňami a vraždami vydláždenú zločineckú dráhu vo favele už ako dvadsaťjedenročný, zapísal do návštevnjej knihy v Catandugas po tretíkrát a určite nie naposledy.

Napoludnie piateho septembra 2007 sa na placi v sprievode federálnej väzenskej stráže zjavil aj Juan Carlos Ramirez Abadia, známy pašerák a gangster usvedčený z drogovej činnosti a prania špinavých peňazí. Medzi odsúdenými sa povára, že sa na tento ozdravný dvadsaťštyriročný pobyt na účet daňových poplatníkov tu v Catandugas prihlásil sám Abadia z obavy o svoju bezpečnosť.

Ramon sa s Abadiom a Da Costom osobne stretol len niekoľko ráz, aj to len za predpokladu, že sa hodinové vychádzky na väzenskom dvore dajú považovať za osobné stretnutie. Až na tvrdé čierne oči Freddy vôbec nevyzeral na najväčšieho bosa brazílskeho podsvetia. Bol skôr útlý, počerný, pokojne mohol predávať pomaranče na autobusovej stanici kdesi v Boa Vista, jedným slovom, vôbec nepôsobil ako človek, ktorý nariadi svojim kumpánom rozštvrtiť protivníka motorovou pílou.

Týmto typom sa Ramon vyhýbal. Nie však z obavy o svoj život ako niektorí chovanci, ktorí tu nepatria k nijakému gangu. Ani nie zo strachu o svojich blízkych ako tí, ktorí majú vonku manželky a deti a vedia, že skutočnú moc narkobaróna nemožno spútať tak ľahko ako jeho samého a že svoje panstvo dokáže celkom dobre

a účinne riadiť aj z luxusnej cely. Ramon Torress síce nebol samotár v pravom slova zmysle, ale kedykoľvek sa mu naskytla príležitosť využiť pohostinnosť jednej z oných dvanástich samotiek, vždy možnosť izolácie privítal. Niektorým zo spoluväzňov občas kývol na pozdrav či s nimi prehodil zopár slov na väzenskom dvore, no väčšina muklov ho obchádzala ako hniezdo štrkáča. On sám sa nikdy nestážoval ani nebedákal ako tí, ktorí ustavične prehlasovali, že Catanduvás je peklo na zemi a hneď ako odtiaľto vyťahnu päty, budú sa tým chvastať do konca života alebo aspoň kým znova neskončia tu, v Campo Grande, alebo v inej base, ktorých je v Brazílii zúfalý nedostatok.

Ramon niečo o pekle vedel. Volá sa Carandiru. Ešte aj dnes, a to je už pekných desať rokov, sa mu o ňom po nociach sníva. Za zabitie si odsedel sedem rokov zo svojho života v najhoršom väzení sveta v São Paule a každý z fachu vie, že jeden rok v Carandiru sa ráta za tri. Preto štyridsaťtriročný Ramon Torress vyzerá, že mu ťahá na šesťdesiat. Svojím spôsobom mal aj tak šťastie, pretože na výkon trestu nastúpil v deväťdesiatom treťom, teda rok po krvavej vzbure väzňov, ktorá sa po nezvládnutom zásahu ťažkoodencov skončila pre vyše stovku vzbúrencov tragicky. Hoci sa životné podmienky v Carandiru po tomto incidente trochu zlepšili, väznica si svoje prvenstvo na svetovom rebríčku najhorších nápravno-prevýchovných zariadení udržala až do roku 2002, keď ju na nátlak verejnosti prahnúcej po dodržiavaní ľudských práv zatvorili. Ani Carandiru, v ktorom sa okrem betónu a železa šetrilo skoro na všetkom a kde úmrtnosť na AIDS niekoľkonásobne prevýšila aj najchudobnejšie africké štáty, však nemohla zlomiť muža, ktorý vyrastal bez rodičov na predmestí Ria de Janeiro, kde je boj o prežitie rovnako ťažký, ak nie ťažší ako vo vlhkých lesoch centrálnej Brazílie.

Keď ho dozorcovia v máji roku 2000 s podlomeným zdravím vyhodili na ulicu Avenue du Cruzeiro du Sud, zostala mu len drsná prezývka, ktorá je najlepšou vstupenkou azda len do sveta organizovaného zločinu. Šesť rokov nato ho úderom dreveného kladivka sudca federálneho súdu poslal na ďalšiu takmer dekádu do Catanduvás, kde k dnešnému dňu strávil osem rokov, tri mesiace a dva dni.

Keď sa slnko ako žeravý kotúč zarezávalo do paraguajskej hranice, rozbil cigaretu s dvoma striebornými prúžkami, čo bola najistejšia forma necenzurovanej pošty vo väzení. Za posledné dva roky dostal už štyri takéto cigarety. Tušil od koho. Niekoľko nerád videl Ramona živorit' v base, a on sám po slobode túžil viac ako vtedy, keď spával s otvorenými očami v Carandiru. Sedel na studenej betónovej podlahe vedľa krivej železnej prične a v posledných zvyškoch večerného svetla uprene hľadel na krátky text na vnútornej strane cigaretového papierika. Na dnešnú noc sa pripravoval mesiace, takže vedel, že raz príde, ale aj tak pocítil nával vzrušenia. Spomenul si, že tam vonku ďaleko na sever od tejto prekliatej, ako listy tabaku suchej stepi má jednu nedotiahnutú záležitosť a dal by čokolku za to, aby ju mohol dokončiť. Dlane zovrel v päst, vystrel prsty a znovu ich zovrel, aby si ich prekrvil, potom vzal žltý vatovaný cigaretový filter a za okamih z neho vytiahol malú čiernu kapsulu. Chvíľu ju zamyslene prevracal medzi prstami, potom zdvihol hlavu a pozrel sa na policu, kde stáli zoradené jeho obľúbené knihy. Keď sa cez vyblednutý obal Hamleta pozrel cez stenu kamsi až do susednej cely, dvakrát sotva postrehnuteľne prikývol, akoby chcel odpovedať na nevyslovenú otázku, otvoril ústa a prehltol kapsulu.

3/

Manaus, štát Amazonas, Brazília

nedeľa, 15. júna 2014

Staré mosadzné pánty zavrzgali a ťažké dvere z tvrdého akapuového dreva sa s hlasitým buchnutím zatvorili. Žena sa ocitla v priestrannej vstupnej hale. Mliečne biele svetlo vnikalo dovnútra troma vysokými štíhlymi oknami bez závesov, dopadalo na zem v ostrom uhle a budilo dojem, že by sa ho dalo takmer dotknúť. Nerozptyľovalo sa, bezprostredne osvetľovalo len priestor priamo pod oknami a zvyšok miestnosti bol ponorený ak nie priamo v tme, v šere určite.

„Posadte sa prosím!“ povedal vysoký muž v obleku, ktorý ju asi pred hodinou privítal na letisku Eduarda Gómeza, a ukázal na tmavohnedú koženú sedačku stojacu spolu s ďalším dobovým nábytkom v rohu miestnosti. Dlháň potom vystúpil po širokých mramorových schodoch a stratil sa v tmavej chodbe ešte skôr, ako sa mu stihla poďakovať. Brazílčan ju čakal v priletovej letiskovej hale a predstavil sa ako Miguel. Pomohol jej s batožinou a potom nasadli do mohutného tmavozeleného pickupu Nissan Navara. Počas cesty spolu vôbec nehovorili, čo sa jej zdalo veľmi neobvyklé, ale privítala to s úľavou, pretože šesť hodín trvajúci let z Ria, navyše v lietadle nabitom fanúšikmi klubu *Botafogo*, ktorí chvíľami zabúdali, že do Manausu letia povzbudzovať nie svoj materský klub, ale národný tím, jej dal poriadne zabrať. Možno nie až tak ako útlým letuškám, pomyslela si pri spomienke na ženy kmitajúce ako včely medzi sedadlami v zúfalej snahe udržať vyhrotenú atmosféru hoci aj splnením požiadaviek, ktoré letový poriadok za iných okolností nepovoľuje. Tak či onak, keď kapitán oznámil posádke aj podguráženým cestujúcim, že lietadlo za pätnásť minút pristane, potešila sa, a keď dvojmotorový stroj ATR 72-600 brazílskych aerolínií *Azul* začal od východu klesať k mestu, ktoré prežíva v zajatí najväčšieho pralesa na svete už tristo rokov, otočila hlavu k oknu. Pilot pred pristátím na niekoľko sekúnd upravil náklon lietadla, zelený horizont vystúpil až nad horný okraj oválneho okna, čím sa jej naskytol úchvatný pohľad na jedinečný prírodný jav. Sútok vôd. Takmer čierna farba Ria Negro sa v Manause zlieva s kalnou vodou piesčitej farby rieky Rio Solimones, ktorá pramení v peruánskych Andách. Ďalších šesť kilometrov tečú obe rieky svojím vlastným tempom, bok po boku v jednom koryte ako dve pohnevané sestry, až sa nakoniec spoja a vytvoria najväčšiu z riek – Amazonku. Obraz rieky sa jej teraz vynoril v mysli ako kľukatiaca sa čiara a ona si zarazene uvedomila, že je až prekvapivo podobný výraznej žile križujúcej naleštenú podlahu, na ktorej práve stojí.

„Carrarský mramor,“ zazneli slová a vytrhli ju zo zamyslenia.

„To, na čom stojíte, doktorka Sánchezová, je carrarský mramor,“ zopakoval informáciu príjemný mužský hlas.

„Priviezli ho sem z Talianska, na stavbu budovy *Teatro Amazonas* ešte v časoch kaučukovej zlatej horúčky.“

Hlas patrilo mužovi, odhadovala, že asi šesťdesiatročnému, ktorý nenáhľivo zostupoval po schodoch a jednou rukou sa pridržiaval kamenného zábradlia. Nie preto, že by to vzhľadom na svoj vek potreboval, skôr mu dotyk chladného lesklého povrchu prinášal istý druh pôžitku. Ale určite tiež preto, aby dodal slovám viac dôrazu a dôstojnosti, pretože aj schodisko a obklady stien boli zhotovené z bieleho mramoru.

„Vedeli ste, že z toho istého kameňa vytesal Michelangelo svojho Dávida?“

To netušila, ale keďže to bola len rečnícka otázka, neodpovedala. Skutočne sa nemýlila, čo sa mužovho veku týka. Keď zostúpil zo schodov, halu akoby na povel zalialo svetlo z krištáľového lustra, ktorý sa vznášal vo výške troch metrov. Vôbec si pritom neuvedomila, že to len Miguel stojaci na mieste, kde sa jej predtým stratil z očí, zapol vypínač. Muž, ktorý ku nej kráčal, mohol mať vyše päťdesiatpäť rokov. Na sebe mal biely oblek perfektného strihu, s ktorým ostro kontrastovala jeho bronzová pokožka. Pramene šedivých vlasov sčesané dozadu, biela pestovaná brada, havranie oči pod čiernym obočím a k veku neodmysliteľné vrásky zvýrazňovali jeho charizmu. *Nevidela ho už náhodou na obálke Cosmopolitanu?* To asi nie, pretože uprednostňovala iné periodiká, hoci jej vlastný zjav mal k módnemu časopisu veľmi blízko. Muž nebol ani zďaleka taký vysoký ako Miguel, ale niečo v ňom vzbudzovalo pocit veľkosti.

„Carlos Cardoso Vargas,“ predstavil sa, pristúpil až k nej a natiahol ruku, „k vašim službám.“

„Livia Sánchezová,“ prehovorila tmavovláska po prvýkrát od chvíle, čo pred letiskom nastúpila do *nissana* a opätovne Vargasov pozdrav.

„Som nesmierne rád, že ste prijali moje pozvanie, pani doktorka Sánchezová,“ pokračoval zdvorilo. „Dúfam, že ste mali príjemný let a že vás Miguel príliš neobťažoval svojím futbalovým zápalom. Viete, nestáva sa často, že je Manaus centrom celosvetovej pozornosti.“

„Váš...“ chvíľu zaváhala, pretože hľadala správne slovo.

„Nie,“ zasmial sa Vargas, ktorý vytušil jej rozpaky, „Miguel nie je môj sluha. Tajomník,“ zdôraznil, „alebo komorník, ak chcete.“

Aký je v tom rozdiel? chcela sa spýtať, ale radšej odolala pokušeniu.

„Prepáčte, pán Vargas,“ ospravedlnila sa, „chcela som len povedať, že sa ani slovom nezmienil o futbale.“

Zamyslene sa pritom pozrela na dlháňa, ktorý medzitým tiež zostúpil po schodoch, zostal však stáť v úctivej vzdialenosti, ako sa na správneho lokaja patrí. Na moment si ho predstavila, ako ju čaká na letisku preťaženom privalom futbalových nadšencov z celého sveta. V rukách drží tabuľku s jej menom, zatiaľ čo okolo neho prúdi žltozeleno-modrý dav, máva vlajkami, skanduje heslá, píska a trúbi. Isteže pod dohľadom asi tisícky policajtov, ktorí usmerňujú pohyb masy, až sa ľudský prúd nakoniec vyvalí z úzkeho koridoru letiskovej haly do mesta ako Amazonka do Atlantiku. Lívia nedokázala pochopiť, ako je možné, že si tento podľa všetkého vášnivý fanúšik dokázal zachovať uprostred všadeprítomného futbalového nadšenia takú chladnú hlavu a kamenný výraz.

„Zdá sa mi však, že tento môj spoločník je dosť nezdvorilý.“ podotkol hostiteľ a kývnutím hlavou naznačil, že má na mysli sluhu, nápadne podobného Largeovi z Adamsovcov.

Vargas, samozrejme, vedel, že sa komorník pokúsil ponúknuť doktorke Sánchezovej miesto v malom salóne, teraz však ako správny gentleman sám odprevadil Líviu až k sedačke. Stáli pri nej dve rovnaké kreslá s malým starožitným stolíkom uprostred, pochádzajúcim zrejme ešte z koloniálnych čias. Na ňom ležal strieborný tepaný podnos so skleneným džbánom plným krištáľovo čistej vody a niekoľko jednoduchých pohárov.

„Urobte si pohodlie, prosím!“ navrhol Vargas, galantne vyčkal, kým sa najprv posadí dáma, a až potom sa uvelebil do druhého kresla.

Miguel pristúpil k stolíku. Bez toho, aby ho niekto vyzval, naplnil vodou z karafy dva poháre, a hneď zase mlčky odstúpil do diskretnej vzdialenosti. Lívia sa natiahla po jeden pohár a vypila vyše polovice jeho osviežujúceho obsahu. Pán domu zatiaľ pozoroval svojho

hosta. Na tvári mu pohrával záhadný úsmev, pretože videl, že jeho spoločníčka nie je celkom vo svojej koži.

„No povedzte, nie je to irónia?“ pokračoval v nezáväznej konverzácii. „Najväčší zdroj sladkej vody nám tečie takpovediac priamo pred dverami – a my dovážame balenú vodu z Európy. Manaus mal odjakživa bližšie do Paríža ako do Ria.“

Aj napriek jeho snahe si Lívia stále pripadala dosť neisto a niet divu. Ocitla sa v cudzom dome, s neznámymi ľuďmi, ktorí vedia niečo, čo ona nevie, a navyše sa jej zdalo, že muž, ktorý si jej návštevu vyžiadal, si jej neistotu chvíľami vychutnáva. Najviac ju však hnevalo, že jej zatiaľ neposkytol príliš veľa priestoru na rovnocennú debatu.

„Iste nebudete namietat', pani doktorka, ak prejdeme rovno k veci,“ poznamenal netrpezlivo a rukou pohladil kožené operadlo kresla s rovnakým pôžitkom, s akým sa predtým dotýkal mramoru. Tváril sa tajnostkársky.

Naopak, milý pane, budem namietat', ak k veci neprejdeme čo najskôr, chcelo sa jej odpovedať, ale v poslednej chvíli sa ovládla. Snažila sa pôsobiť tak sebedovode, ako sa len dalo, stále sa však cítila ako študentka na skúškach. Vargas to, našťastie, nepostrehol.

„Prosím vás o to. Určite ste ma nepozvali, aby ste mi dali lekciu z histórie renesančného umenia. Nemám vo zvyku letieť cez pol krajiny bez toho, aby na to existoval vážny dôvod.“ Teraz bola so sebou spokojná. Urobila na neho dojem, tak ešte pritvrdila:

„Dúfam, že vy ho máte, *senhor* Vargas?“

„Keby ste neverili, že...“

„Pán Vargas!“ umlčala ho ohľaduplne, ale aj tak sa zdalo, že sa ho to trochu dotklo, pretože sa mu z tváre vytratil šibalský úsmev. Možno dúfal, že sa s mladou ženou môže hrať na mačku a myš o čosi dlhšie. Zvážnel.

„Dôvod, pre ktorý ste tu, pani doktorka,“ povedal, akoby len pokračoval v načatej vete, „nájdete na stole pred vami.“

Na stolíku ležala okrem podnosu s pohármi a s nádobou na vodu aj žltá obálka. Lívia sa na ňu zarazene pozrela, asi predsa len nečakala, že sa tak skoro dozvie, aká je skutočná príčina, prečo ju dekan

fakulty biológie, zjavne Vargasov dobrý priateľ, narýchlo posadil do turistickej triedy smer Manaus.

„Do toho, otvorte to!“ vyzval ju, zdvihol sa z kresla, prešiel k oknu, kde zostal stáť a s rukami prekriženými za chrbtom pozoroval lode kotviace v prístave.

Miguel, ktorý bol tichým svedkom nie príliš ostrej slovnej výmeny, znovu pristúpil, podal zložku Lívii a opäť sa servilne vzdialil. Obálka nebola zalepená, takže stačilo ju otvoriť. Nazrela dnu. Vide-la tri prehnuté lesklé papiere, na prvý pohľad zrejmé, že fotografie. Farebné. Opatrne ich vytiahla za okraje, aby sa čo najmenej dotýkala ligotavého povrchu. Zodvihla hlavu. Miguel stál ako vrastený do podlahy a jeho pán takisto. *Preboha, on sa asi naozaj urazil*, prebehlo jej myslou pri pohľade na hostiteľa. Prázdnu obálku položila na sedačku vedľa seba a začala si prezerať snímky. Najskôr jednu, potom druhú a nakoniec tretiu. Na každej z fotografií svietil v pravom dolnom rohu dátum vyhotovenia. Ruky sa jej začali chvieť a čo sa nestalo už roky, dokonca potiť. Znova zodvihla hlavu a pozrela sa na Vargasu, potom na komorníka, podvedome očakávala, že si teraz budú svorne vychutnávať svoj kanadský žartík. Pán domu stál nehybne pred vysokým oknom, akoby bol sám vytesaný z carrarského mramoru, a hoci mu nevidela do tváre, bola si istá, že sa ne-usmieva.

„Takže, doktorka Sánchezová?“ ozval sa napokon. „Je to pre vás dostatočný dôvod?“

Ale to... to nie je možné! počula svoj vnútorný hlas preskakovať od vzrušenia. *To je... to je predsa...*

Vargas sa náhle otočil na päte s rukami stále za chrbtom.

„Spoznávate to?“

„Je mi povedomý!“ odvetila Lívia triezvo, keď ju prešiel prvý nával vzrušenia.

„Povedomý?“ zopakoval sklamane Vargas a zmätene sa pozrel na svojho sluhu. „Iba povedomý?“

„Myslím ten dátum, ten mi je povedomý,“ rozohnala jeho obavy, pretože o samotnom zjave na fotografii, od ktorej nevedela odtrhnúť oči, nemala ani najmenšie pochybnosti.

Federálna väznica Catanduvás, štát Paraná, Brazília
nedeľa, 15. júna 2014

Rafael Uribe, riaditeľ väznice, sa ponáhľal po štrkom vysypanom chodníku od hlavnej brány a drobné kamienky uskakujú pod jeho nohami. Je to malý, územčistý, skoro plešatý šesťdesiatnik, s opuchnutou bordovou tvárou vyzerá, akoby ho dohrýzli lesné mravce. V skutočnosti je len od hnevu celý bez seba, pretože ho službukonajúci dozorca pred dvadsiatimi minútami telefonátom zobudil z popoludňajšieho spánku. *Akoby nestačilo, čo sa stalo s tým prekliatym Torresom!*

Uribe to vedel. Už pred ôsmimi rokmi, keď ho za obzvlášť mimoriadnych bezpečnostných opatrení priviezli do jeho väzenia, už vtedy cítil, že s tým chlapom raz budú problémy. Vždy mu stačil jeden pohľad, aby človeka správne odhadol, ale Torres bol pre neho ako zatvorená kniha. Keď ho s rukami a nohami v reťaziach priviedli až do jeho pracovne, Uribe sedel za obrovským písacím stolom, ktorý bol dôkazom jeho postavenia, a jednou rukou listoval vo väzňovom spise. Prstami druhej si podopieral hlavu.

„Tak, pán Torres,“ pozrel sa ponad hrubý rám dioptrických okuliarov a na čele sa mu zoradili vrásky hlboké ako brázdy na poli, „zdá sa, že tam hore máte vplyvných známych.“

Riaditeľova poznámka mala ironický podtón, ale v skutočnosti ani on sám nevedel, čo si má myslieť. Každá jeho snaha vypátrať niečo o najnovšom prírastku buď vyšla nazmar, alebo ho zaviedla do slepej uličky. Chvilami mal dokonca neodbytný dojem, že ho niekto do tej uličky šikovne vmanévroval. Uribe uchopil strieborný rám okuliarov, ktoré používal iba na čítanie, unavene otočil hlavu nabok a okuliare odložil na stôl vedľa spisu. Zodvihol sa z kresla, obišiel stôl a postavil sa priamo pred odsúdeného, ktorý stál medzi dvoma urastenými dozorcami. Torres vôbec nebol vysoký, napriek tomu sa musel územčistý Uribe pozerat' na neho zdola.

„Povedzte, Ramon,“ oslovil ho vtedy krstným menom, čo bolo dosť nezvyklé a asi to bolo aj v rozpore s protokolom, pretože obaja dozorcovia sa začudovane pozreli na seba, „prečo ste vlastne tu?“

Pritom zúžil oči na dve úzke štrbiny a skúmavo sa zahľadil do kamennej tváre pred sebou. Väčšina väzňov sa v tejto chvíli prezradí nejakým gestom alebo pohybom a skoro všetci uhnú očami. Nie však tento. Bezočivo mu pohľad opätoval, a keby Uribe mohol, napařil by mu za to ďalšie tri roky. Okrem toho mal na prchavý okamih pocit, že ako mesiac tenká bledá jazva, ktorú má Ramon pod pravým okom, sa mu vysmieva.

„Odsedím si svoje,“ odvetil povýšene muž v oranžovej rovnošate, potom trúfalo dodal, „a do ostatného vás je hovno, pane.“

Bol to ich prvý a zároveň posledný rozhovor, ale starý väzenský veterán sa aj tak odvtedy nedokázal zbaviť zlej predtuchy, najmä v prvých mesiacoch, keď až pričasto musel o ňom referovať, ani poriadne nevedel komu. Stále to isté: *Aký je jeho zdravotný stav? Kto ho navštevuje? A vraj aké má záľuby?* „*Vai tomar no cu!*“¹ precedil neraz cez zaťaté zuby, „*aké už len ten hajzel môže mať záľuby? A čo sme tu my krúžok šikovných rúk?*

„Tušil som to,“ opakoval si dokola, a keď sa blížil k väzenskému bloku, preklíňal sa, že vtedy neprotestoval proti jeho prijatiu omnoho dôraznejšie.

„Vieme už niečo o Alvezovi?“ vyštekol na prvého z dozorcov, ktorého uvidel stáť pri vchode do budovy, a bez toho, že by sa pri ňom čo i len na chvíľu zastavil, chňapol po zložke, ktorú mu zriadenec podával.

Muž, na ktorého sa riaditeľ pýtal, bol väzenský lekár. Včera sa nedostavil do služby na ošetrovni a doteraz sa ani len neunúval dať o sebe vedieť. *Je to vlastne jeho vina, čo sa stalo s tým bastardom. Len a len jeho vina. Počkaj, veď ja ti to spočítam*, hromžil v duchu Uribe a s hrôzou si predstavoval, aké dôsledky môže mať táto kauza na jeho vlastný služobný postup. Jedna vec bola istá. Keď sa to celé

¹ Strčte si to do riti! (portug.)

skončí, budú padať hlavy, a ak tá jeho nepadne ako prvá, zopár ich pozotína sám.

„Nie, pane, nevieme,“ odvetil dozorca, ktorý sotva stačil tempu, aké nasadil jeho najvyšší nadriadený. Uribe pri tej odpovedi zaškripal zubami a pridal do kroku. *Nie, pane, nevieme!* Tieto slová mu preskakovali v hlave ako obohraná platňa a privádzali ho do zúrivosti. Počúval ich celú poondiatu noc, akoby tí dvaja idioti, ktorí mali na Torresa dozerať v nemocnici, ani inú pesničku nepoznali. Vyčerpaný sa vrátil domov nadránom, ale vďaka niekoľkým kávam, ktoré do seba v noci nalial, sa mu podarilo zaspáť až okolo obeda.

„Pošlite k nemu dvoch chlapov!“ prikázal a kráčal ďalej k oceľovošedým dverám na konci dlhej chodby.

Mladý dozorca chvíľu pozoroval, ako sa jeho o hlavu nižší veliteľ vzdaluje, a počúval ozvenu jeho krokov, ktorá sa odrážala od nízkych sivých stien.

„A okamžite!“ zahrmel povel, ktorý sa úzkou tmavou chodbou niesol ako rana z dela a vystrelil strážnika opačným smerom.

Riaditeľ sa medzitým priblížil až k pancierovým dverám s oknom z bezpečnostného skla, za ktorým sa zjavila hlava službukonajúceho tmavej pleti. Keď uvidel, ako sa jeho šéf rúti k dverám, rýchlo ich odomkol a otvoril tesne pred nosom malému Uribemu, ktorý vbehol do obrovskej, denným svetlom zaliatej sály ako rozzúrený býk do arény koridy. Priamo naproti nemu vo vzdialenosti asi dvadsiatich metrov sa zo zeme dvíhalo kovové schodisko a zhruba vo výške dospelého človeka sa rozdelilo na dve menšie stúpajúce popri stene až ku kovovej ochodzi. Tá bola opatrená zábradlím a vo výške necelých troch metrov nad podlahou lemovala celý obvod obrovskej miestnosti. Steny na úrovni ochodze aj pod ňou boli vyplnené zamrežovanými celami. Tie boli otvorené a prázdne, čo síce bolo nezvyčajné, ale nie až tak, aby ho to prekvapilo. Všetci väzni a väčšina dozorcov boli nastúpení na väzenskom dvore, kde sa pod dohľadom teleskopických zameriavačov ostreľovačov v strážnych vežiach opekali na slnku a hlučne sa domáhali odpočinku na lôžku.

„Zberba!“ zamrmľal, keď si spomenul, aký karneval vedia tresťanci pripraviť z toaletného papiera a cigariet v sprievode orchestra

plechových konzerv či koncertu lyžičiek narážajúcich o mreže ciel. Pokiaľ nemusel, nikdy sem nechodil, preto keď zistil, že sa návšteve bloku B nevyhne, nariadil všetkých chovancov dočasne umiestniť na dvor.

„Vy podte so mnou!“ zareval na dozorca, ktorý za ním zamykal dvere.

„Ale, pane!“ koktal strážnik, chcel niečo namietat' v zmysle väzenského poriadku. Veľký zväzok kľúčov cinkal, ako si ho pripínal na opasok.

Uribe sa zastavil po prvýkrát odvtedy, čo vošiel do väznice, a otočil svoje objemné telo na opätku ako baletka. Nahromadená frustrácia z pokazeného víkendu sa sústredila do jeho ukazováka, ktorý sa nervózne chvel vztýčený priamo pred opovážlivcovým nosom.

„Zavri už hubu!“ zasyčal s dôrazom na každé jedno slovo a stúpaj nahor schodiskom so vzdorovitým podriadeným v závese.

Kovová konštrukcia schodov hlasno rezonovala pri každom kroku, až kým nevystúpili na ochodzu a nevydali sa po nej. Uribe túto cestu absolvoval v noci už dvakrát, takže ani na okamih nezávažoval a zamieril k cele č. 22, ktorá bola tretia v poradí od schodov. Zadýchaný z náročného výstupu vkročil do Torresovej cely.

Vnútri stál vysoký muž, čelom otočený k stene, a prvé, čo si na ňom Uribe všimol, bol jeho veľký, ako zobák dravého vtáka zahnutý nos. Na sebe mal drahý sivý oblek a pod ním tmavomodrú hodvábnu košeľu. Cudzinec si prezeral policu s knihami nad posteľou a komicky obézne mu riaditeľovi väzenia, ktorý ešte stále lapal po dychu, venoval len pramálo pozornosti.

„Človeče, čo si to dovoľujete?“ vrieskal medzi nádychmi ako zmyslov zbavený Uribe, ktorý zúrilo, že ho chlap aj naďalej vytrvalo ignoruje.

„Ako sa vôbec opovažujete?“ zadúšal sa od zlosti. „A kto vôbec ste?“

Záhľadný návštevník ani tentoraz na výzvy nereagoval, namiesto toho natiahol ruku a z police vzal jednu knihu. Černošský dozorca, ktorý doteraz len nezúčastnene postával vzadu, sa naklonil k svojmu šéfovi a zašepkal mu do ucha.